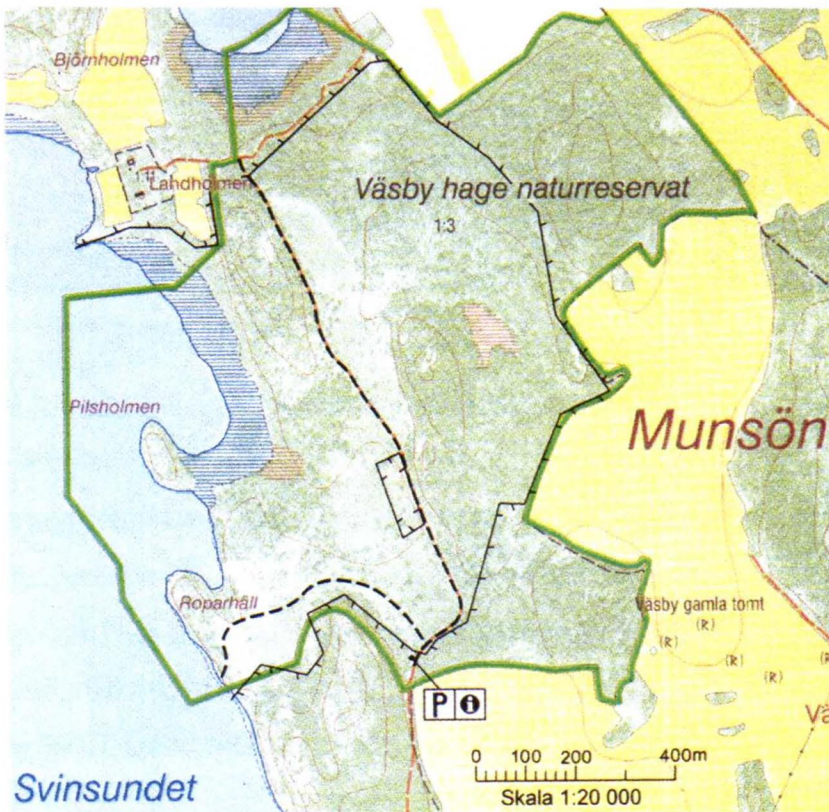

Väsby hage – reservat med mångfald

Urpo Könnömäki

Naturreseptatet Väsby hage beläget på norra Munsö bildades 1981 tack vare att den sällsynta gullvivefjärilen hittades i området. Reservatet är 96 hektar stort och består av öppna betesmarker växlande med slån- och hasselbuskage och en artrik lövdominerad skogsmark. Karaktärsfåglar är alla arter som hör betade hagmarker till: en rad olika sångare, flugsnappare, stare, gök, törnskata

Längst ut på Munsö i Mälaren ligger naturreseptatet Väsby hage. Strax före färjeläget till Adelsö tar man in en väg mot höger. Det finns parkering vid reservatsgränsen. Åker man buss får man gå några kilometer. Reservatet är unikt med sin mångsidighet med olika biotoper inom ett begränsat område. Öppna ängsmarker växlar med slån-, nypon och hasselsnår och i östra delen växer en artrik lövdominerad skog. Betesdjur, både nötkreatur och får hålls i området.

Landarealen är 96 hektar och reservatet bildades 1981. Alla som vet hur området såg ut före

reservatsbildningen kommer ihåg den täta granplanteringen i den vackra beteshagen. Området blev skyddat tack vare en liten fjäril som heter gullvivefjäril. Vi skall vara oerhört tacksamma för att fjärlens förekomst räddade det unika naturområdet åt eftervärlden. Man kan tänka sig hur området hade sett ut idag utan skyddsåtgärder, förmodligen precis som marken ser ut före det man kommer fram till reservatsgrinden; där finns en ogenomtränglig granplantering som nästan har lyckats kväva alla hasselbestånd och annan växtlighet.

Det var enormt härlig känsla den dag arbetet började med att rycka upp granplantorna i beteshagen. Tyvärr gick inte det ursprungliga förslaget helt igenom vid bildandet av reservatet; det vackra området Björnholmen bortom reservatet, fick inte status som reservat.

Väsby hage har visat stora naturvärden med sina botaniska, entomologiska och inte minst ornitologiska kvaliteter. Områdets sammanhängande hagmarker med pampiga ekar ger området dess karaktär. Reservatet växlar mellan öppna ängs- och betesmarker

Grå flugsnapparen trivs i Väsby hage

och slutna skogspartier. Hagen är lättvandrad och lämpar sig väl för strövtåg inte minst för fågelskådare under alla årstider.

Mitt första fina vinterminne är en varfågel som gjorde just det som jag hade hört talas om och läst i fågelböcker och önskat att få se. Den spetsade en mus på en slåntagg. Mestågen är både ljuvliga och ljudliga under de korta vinterdagarna. Tåget består ofta av olika mesar, titor, nötväckor, kungsfåglar och trädkrypare, ibland med både större och mindre hackspett i släptåg. Roligaste vinterfyndet är en tretåig för några vintrar sedan. Dubbeltrasten är en säker vintergäst i sänkan mot Roparhäll. I den stora vildapeln, nedtyngd av enorma mistelbestånd, finns alltid frukter att äta. Kattugglan börjar sitt hoande tidigt i januari/februari, som bäst i skymningen. På vårvintern kan man kolla efter ugglorna som ofta sitter i sina bohål i de stora ekarna, i den svaga solen. Vissa vintrar kan man stöta på en spurvuggla. De senaste vintrarna har havsörnen börjat spana i sundet mellan Adelsö och Munsö.

Möt våren i Väsby hage med den intensiva trastsången som kommer emot en redan vid reservatsgrinden. Det som hörs mest är rödvingetrastens kärva ton och dialekten kan vara norrländsk. Det kan verka som om rastande norrlän-

ningar har förlagt sin första sångtävling i hagen. Många andra fåglar försöker göra sin stämma hörd t.ex. rödhaken, tal- och dubbeltrasten samt andra tidiga vårflyttare. Stararna födosöker i småflockar på den öppna ängen. Nära östra gränsen finns en liten "mystisk myr" som är vattenfylld på våarna och har en enorm ljudlig grodlek. Ibland kan man se ett tranpar proviantera bland grodorna.

I början av april kommer fiskgjusen och besiktigar sin boplat som nästan varje år har raserats av höststormar. Gjuserna verkar älska sin boplat såpass att bygget kommer igång omedelbart. Boet ligger störningsmässigt väldigt illa till, badklipporna Roparhäll ligger alldeles mitt i mot, men det verkar fungera ändå, flygga ungar blir de nästan varje år. Samtidigt har skarvarna och måsarna börjat sitt kivande på skäret mot Adelsö. Nästa stora grupp av fåglar är sångarna och man kan nämna: löv-, grön-, gran-, härm-, törn-, ärt- och trädgårdssångare som alla finns i olika delar av reservatet. Näktergalen och göken kommer mellan 5 och 15 maj. En art som anländer bland de sista är grå flugsnapparen, som häckar talrikt i området. Det här är bara ett litet urval av områdets rika fågelfauna under våren och sommaren.

Hösten är alltid en spännande väntan på flyttande fåglar som ofta provianterar i hagens öppna delar. Där har alla betesdjuren lämnat efter sig mängder av komockor och fårlortar. Starar kommer i stora flockar till det dukade bordet. En höstdag har jag räknat in ett femtiotal grå flugsnappare på ett litet område i kanten av ängen. Fiskgjusarna lämnar området i augusti – september, sist är ungfåglarna. Skarvarna har börjat röra sig i stora flockar utanför Roparhällen och skäret mot Adelsö, den största flocken kan räkna uppemot femhundra individer. Många av rödvingetrastarna som har häckat norrut tar sin flyttväg förbi hagen igen, fast de är betydligt tystare än på våren. Stora flockar berg- och bofinkar har sina flyttstråk över vattnet mot Adelsö.

Mitt i reservatet finns en väldigt fin hasselskog. Där kan man tidigt på hösten höra den ljudligt kraxande nötkråkan på jakt efter hasselnötter till sina vintergömmor. Nötkråkan har sina gömmor lite här och var. Av spåren i snön framgår om den lyckats återfinna dem eller om någon annan har hittat hennes älskade nötter. När maten tryter i Ryssland får vi hit smalnäbbade nötkråkor som matgäster, senaste invasionsåret fanns det 10–15 stycken i hagen.

Man vet aldrig vad som väntar när man besöker Väsby hage med sin unika flora och fauna. Det här var ett litet axplock av mina personliga iakttagelser under många år.

Hoppas att vi syns i fågelmarkerna, gärna i Väsby hage!

Väsby hage sköts delvis med slätter.